

ÖN BÖLGESEL GELİŞME PLANI (2007-2008)

VİZYON

Zengin doğal, tarihi, kültürel ve insan kaynaklarını koruyan ve sürdürülebilir kılan, yenilik ve teknoloji ile bütünleştiren, rekabet gücüne sahip, bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltmış, yaşam kalitesi yüksek bir dünya kenti olmak

TR31 BÖLGESİ

ŞUBAT 2007

İZMİR KALKINMA AJANSI ÖN BÖLGESEL GELİŞME PLANI

Temel Amaçlar

1. İNSAN KAYNAKLARI VE SOSYAL SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ	2. METROPOLİTEN MERKEZ FONKSİYONLARI İLE BÖLGENİN ÇEKİCİLİK ERİŞİLEBİLİRLİK UNSURLARINI ARTIRARAK KALİTELİ HİZMET VE ÇEVRE POTANSİYELLERİNİ KORUYARAK GÜÇLENDİRMEK	3. İŞLETMELERİN REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI	4. TARIM VE KIRSAL KALKINMANIN SAĞLANMASI
<p>1.1. Mevcut işgücü piyasası ve işletmelerin gelecekteki taleplerini dikkate alan mesleki eğitim programlarının uygulanması, gerekli kurumsallaşmanın sağlanması</p> <p>1.2. Bilgi toplumu altyapısının oluşturulması için bilgi iletişim teknolojileri kullanımının yaygınlaştırılması ve yaşam boyu öğrenimin hizmetlerinin sunumu</p> <p>1.3. Kentlilik bilincinin geliştirilmesi ve özellikle göçle gelen nüfusa yönelik olmak üzere; yoksullukla mücadele, engelliler gibi dezavantajlı grupların ve kadının eğitim düzeylerinin geliştirilmesi, istihdam edilebilirliğinin artırılması, kente entegrasyonlarının sağlanarak sosyal statünün yükseltilmesi</p> <p>1.4. Kamu, özel kesim ve STK'lar arasında işbirliğinin geliştirilmesi, katılımcılığın, sivil toplumun etkinliğinin artırılması, toplumsal kalkınma girişimlerinin güçlendirilmesi ve kurumsallaştırılması</p> <p>1.5. Kurum ve kuruluşlarda stratejik planlama ve yönetim, proje hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme konularında kapasitelerinin artırılması, AB uyum sürecine dair eğitim vb. çalışmaların desteklenmesi</p>	<p>2.1. Kent markasının geliştirilmesi, iş ve yatırım imkânlarının ulusal ve uluslararası düzeyde etkili bir şekilde tanıtımının sağlanması, yerli ve doğrudan yabancı yatırımların bölgeye çekilmesi</p> <p>2.2. İzmir'in lojistik merkez özelliklerinin, başta liman faaliyetleri olmak üzere geliştirilmesi, diğer ulaşım hatlarıyla lojistik ağının kuvvetlendirilmesi için gerekli diğer faaliyetlerin desteklenmesi</p> <p>2.3. Özgün tarihi ve doğal varlıklar korunarak mevcut turizm faaliyetlerinin katma değerinin artırılması; başta sağlık, kent, kültür ve fuar turizmi olmak üzere farklı turizm faaliyetlerinin teşviki</p> <p>2.4. Yaşam kalitesini artıran kentsel çevre ve ulaşım altyapılarının geliştirilmesi, kamusal hizmetlerin kalitesinin ve etkinliğinin artırılması, kentsel yenileme ve rehabilitasyon çalışmalarının desteklenmesi</p> <p>2.5. Çevrenin korunması kapsamına yönelik girişimlerin desteklenmesi ile doğal kaynakların korunarak sürdürülebilir çevre ortamının sağlanması</p> <p>2.6. Ticari hayatın geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi</p> <p>2.7. Fuar Kongre Merkezi özelliğinin ve buna yönelik altyapı ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi</p>	<p>3.1. Özellikle yenilikçi, dinamik ve yüksek katma değer yaratan sektörlerde olmak üzere kümelenme çalışmalarının ve endüstri bölgelerinin kurulmasının desteklenmesi ile OSB'ler ile KSS'ler gibi sanayi yuğımalarının ve teknoloji bölgelerinin en etkin şekilde kullanılmasının ve tam kapasite ile çalışmasının sağlanması</p> <p>3.2. İşletmelerin Ar-Ge, yenilik, teknoloji değişim ve transferi konularında desteklenmesi; başta mükemmeliyet merkezleri, tekno parklar olmak üzere üniversite sanayi işbirliğinin geliştirilmesi</p> <p>3.3. Yükselen sektörler öncelikli olmak üzere girişimciliğin desteklenmesi, gerileyen sektörlerdeki işletmelerde dönüşümün sağlanması</p> <p>3.4. KOBİ'lerin ihtiyaç duyduğu ihtisaslaşmış iş destek hizmetlerinin sunumu ve bu amaçla kurulmuş birimlerin etkinleştirilmesi</p> <p>3.5. İşletmelerdeki kalite ve verimliliği artırmak üzere uluslararası teknik ve kalite standartlarına ulaşılmasının sağlanması</p> <p>3.6. Bölgesel rekabet ve yenilik gücünü artırmak üzere yürütülecek araştırma, çalışma ve organizasyonların desteklenmesi</p> <p>3.7. Alternatif, yenilenebilir enerji veya temiz teknolojilerin teşviki (rüzgâr, jeotermal, güneş vb.)</p>	<p>4.1. Tarım ve gıda sektörlerinin rekabet gücünün artırılması, Ar-Ge çalışmalarının ve yenilikçi, modern teknoloji kullanımının desteklenmesi,</p> <p>4.2. Bölgesel ve yöresel ürünlerin teşvik edilmesi, korunması, tanıtılması ve tescilli</p> <p>4.3. Yerel ürünlerin işlenmesi ve pazarlanması, agroturizm, el sanatları gibi faaliyetlerle kırsal ekonominin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi</p> <p>4.4. Organik tarım, süs bitkileri, sertifikalı meyve ve orman fidancılığı, hayvancılık, su ürünleri ve jeotermal ısıtım üretilen dallarında üretimin ve pazarlama faaliyetlerinin desteklenmesi</p> <p>4.5. Alternatif ürünlerle tarımsal üretim faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi</p> <p>4.6. Entegre havza yönetimi anlayışı ile su kaynaklarının korunması, tarımsal üretim faaliyetlerinin bilinçli yapılmasının sağlanması ve erozyonun önlenmesi</p> <p>4.7. Tarım ve sanayi işbirliğinin ve entegrasyonunun geliştirilmesi</p>

I. MEVCUT DURUM

İzmir, dünya ülkelerine açılan ticari bir kapı olmanın yanı sıra, dinamik yapısı, gelişen ekonomisi, nitelikli işgücü, eğitim düzeyi ve doğal güzellikleri ile ülkemizin en önde gelen illerinden birisidir. Liman-Serbest Bölge-Uluslararası Fuar ve Organize Sanayi Bölgeleri bileşenlerini bünyesinde bulunduran ve Ege Bölgesi ekonomisinin itici gücünü oluşturan İzmir, çağdaş gelişim çizgisini yakalayan illerimizin başında gelir. Bölge sahip olduğu ekolojik, topografik ve sosyo-ekonomik koşullara uygunluğu nedeniyle tarımsal üretime ve hayvansal ürün yetiştirilmesine imkan sağlar. İzmir, 2005 yılında 10 Milyar YTL vergi ödeyerek, ülke vergi gelirinin % 9,3'ünü karşılamıştır. Yine, 2005 yılı rakamlarına göre ülke ihracatının % 17,4'ünü, ithalatının % 12,5'ini gerçekleştirmiştir.

İldeki deniz (4 adet liman), hava (1 havaalanı), kara ve tren yolları ağları gerek Türkiye'nin dört bir yanına gerekse dünyanın istenilen bölgesine ulaşım ve taşıma imkânları sağlar. Tarihi eserleri ile kültür ve inanç turizmine, günden güne gelişen tesisleri ile dinlenme, eğlenme ve spor turizmine ev sahipliği yapan bir konumdur. Bölge, termal enerji, güneş ve rüzgâr enerjisi gibi doğa ile dost enerji kaynakları yönünden de kayda değer bir potansiyele sahiptir.

1.1 Genel Göstergeler

	İzmir	Türkiye	İzmir/Türkiye %
Nüfus (Kişi)	3.370.866	67.803.927	5
Yüzölçüm (km ²) (göl alanı hariç)	12.012	769.603	1,6
Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	280,62	88,1	
Net göç**	120.375	-	-
Sosyo-EkonomikGelişmişlik Sırası	3*	-	-
Şehirleşme Oranı (%)	81,1	64,9	-

* İzmir ilinin 81 il içerisindeki genel gelişmişlik sırasını göstermektedir.

Kaynak: (**) TÜİK 1995-2000

Sanayi, ulaşım, tarım, ticaret ve turizm açısından Ege Bölgesi'nin merkezi konumunda olan İzmir ili'nin nüfusu her geçen gün hızla artmakta ve yoğun göç merkezi olma özelliğini korumaktadır. Nüfus büyüklüğü bakımından Türkiye'nin 3. büyük kenti olan İzmir 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarında 3.370.866 olarak tespit edilmiştir. TÜİK, 2005 Türkiye İstatistik Yıllığı verilerine göre, 2006 itibarıyla bu sayı 3.709.260'ı bulmaktadır. Bölge İstanbul'dan sonra en fazla net göç alan bir yapıya sahiptir. İzmir ilinin nüfusunun (%18) kırsalda, (%81) kentte yaşamaktadır.

DPT tarafından 2003 yılında yapılan "İller İtibarıyla Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" na göre, İzmir ili 81 il içerisinde 3. sırada yer almaktadır. Düzey 2 bölgeler arasında ise, sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 26 bölge içerisinde de 3. sırada yer almaktadır.

1.2 İstihdam

	İzmir	Türkiye
Toplam işgücü (1000)	1.319	24.565
Tarım Sektörü İstihdam Oranı (%)	18,1	29,5
Sanayi Sektörü İstihdam Oranı (%)	34,1	24,7
Hizmet Sektörü İstihdam Oranı (%)	47,8	45,8
İşsizlik oranı (%)	13,1	10,3

Kaynak: TÜİK, 2005, (1) 15-24 yaş grubundaki nüfus

İzmir 1.319.000 toplam işgücü ile Türkiye'de (%5,4) bir paya sahiptir ve 26 bölge içerisinde 4. sırada yer almaktadır. Bölgenin hizmetler sektörü istihdam oranı ise (% 47,8) ülke oranının (% 45,8) üzerindedir. İzmir'in tarım sektörü istihdam oranı (% 18,1) ülke ortalamasının (% 29,5) altında kalırken, sanayi sektörü istihdam oranı (% 34,1) ülke oranının (% 24,7) üzerinde gerçekleşmiştir. Bölgedeki işsizlik oranı (%13,1) düzeyindedir ve ülke oranlarına kıyasla yukarıda seyrettiği gözlenmektedir.

1.3 Eğitim ve Kültür

	İzmir	Türkiye	İzmir/Türkiye %
Eğitim Sektörü Gelişmişlik Sırası	5*	-	-
Okur-yazar Oranı (%)	91,86	87,3	-
Okur-yazar Kadın Oranı (%)	87,41	80,6	-
Genel Lise Öğrenci Sayısı	113.355	2.075.617	5,5
Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Sayısı	68.704	1.182.637	5,8
Toplam Üniversite Öğrencisi Sayısı	87.272	1.377.837	6,3
Kütüphane sayısı	47	1350	3,4
Müze sayısı	9	180	5
Sinema sayısı	61	826	7,4
Tiyatro sayısı	9	97	9,3

* İzmir ilinin 81 il içerisindeki eğitim sektörü gelişmişlik sırasını göstermektedir.
Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı ve TÜİK 2005-2006

İzmir ili, eğitim sektörü gelişmişlik sıralamasında 81 il içerisinde 5. sırada yer almakta, Düzey 2 Bölgeler itibarıyla ise, 26 bölge içerisinde 3. sırada bulunmaktadır. İzmir'de okul öncesi çağıdaki çocukların % 17'si okul öncesi eğitim almaktadırlar. İzmir'de ilköğretim düzeyinde okullaşma oranının % 99,7, orta öğretim düzeyinde ise %90 seviyesindedir. Mesleki ve teknik liselerde okullaşma oranları incelendiğinde, İzmir'in % 34,4 seviyesinde bir orana sahip olduğu görülmektedir.

Bölgede 5 adet üniversite bulunmaktadır. Bunlar; Ege, Dokuz Eylül, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, İzmir Ekonomi ve Yaşar Üniversiteleridir. Bu üniversitelerde toplam 87.272 üniversite öğrencisi eğitim görmektedir. İzmir kozmopolit bir şehirdir ve Ege bölgesinin en önemli kültür ve sanat merkezi konumundadır. İlin Sanat ve Kültür Merkezleri opera, bale, tiyatro, söyleşi, seminer, film gösterileri, müzik konserlerine ve sergilere sık sık ev sahipliği yapar. Her yıl Ağustos ayında açılan İzmir Uluslararası Fuar'ı bir eğlence ve endüstri sergisidir. Efes harabelerinin en güzel yapılarından biri olan tiyatro, oldukça sağlam kalmış ve restorasyonla da bugün Efes festivali gibi şenliklerde rahatlıkla kullanılmaktadır. İzmir'de gençlerin spor faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri toplam 231 tesis bulunmaktadır ve 386 kulüp genç nüfusun bu yöndeki eğilimlerine karşı hizmet sunmaktadır.

1.4 Sağlık

	İzmir	Türkiye
Sağlık Sektörü Gelişmişlik Sırası*	2	-
100 000 kişi başına sağlık personeli sayısı : Pratisyen hekim	126	73
100 000 kişi başına sağlık personeli sayısı : Uzman hekim	125	66
100 000 kişi başına sağlık personeli sayısı : Sağlık memuru	78	76
Bebek ölüm oranı (%0)	14,6	22,6
Hastane Yatak Sayısı***	11.031**	171.888
100.000 Kişi Başına Hastane Yatak Sayısı***	307	242

* İzmir ilinin 81 il içerisindeki sağlık sektörü gelişmişlik sırasını göstermektedir.

Kaynak: ***TUIK, 2003,2004, İzmir il sağlık müdürlüğü.

İzmir'de sağlık hizmetleri 45 hastane (26'sı sağlık bakanlığının), 241 sağlık ocağı, 25 AÇS/AP merkezi, 13 verem savaş dispanseri, 102 dispanser ve poliklinik olmak üzere toplam 425 sağlık kurumu ve 24.479 sağlık personeli tarafından yürütülmektedir. İzmir ilinin sağlık sektörü gelişmişlik düzeyleri incelendiğinde, 81 il içerisinde 2. sırada yer aldığı görülmektedir. Öte yandan, bölgenin yüz bin kişiye düşen hastane yatak sayısı (307) ülke ortalamasının (242) üstündedir. Bu durum, ilin sağlık sektörü açısından gelişmişlik durumunu ortaya koymaktadır.

1.5 Tarım

	İzmir	Türkiye	İzmir/Türkiye %
Hayvansal Ürünler (Ton):			
Kırmızı Et	25.072	447.154	5,6
Süt	364.348	10.679.407	3,4
Beyaz Et	95.724	914.458	10,5
Bal	2.130	73.929	2,9
Deri (adet)	479.546	6.884.745	7,0
Bitkisel üretim miktarı (ton) :			
Zeytin	232.830	1.600.000	14,6
Yeşil mısır	1.101.401	6.800.000	16,2
Patates	325.831	4.800.000	6,8
Pamuk (tohum ve lif)	155.702	2.299.473	6,8
Tütün	7.945	156.681	5,1
Meyveler	691.669	14.070.450	4,9
Üzüm	105.112	2.270.000	4,6

Kaynak: TUIK, 2004

Tarım alanlarının dağılımı incelendiğinde; İlin toplam tarım alanının ülke içerisinde payı (%1.32) olduğu gözlenmektedir. Ülke ortalamaları ile mukayese edildiğinde, bölge zeytincilik tarım alanı bakımından Aydın'dan (%23.5) sonra ikinci büyük sırayı (%13.6) almaktadır. Sebzeçilik (%5.5) ve bağ alanı (%4.3) tarım alanlarının kapladığı ağırlıktadır.

Tarla ürünlerinin kapladıkları alana göre oranı değerlendirilecek olursa %42 endüstriyel bitkiler, %42 tahıllar, % 10 yumrular, %3 yem bitkileri, %2 Baklagiller ve %1 yağlı tohumlar yer almaktadır.

İzmir'deki seçilmiş hayvansal ürün üretimi değerlendirildiğinde beyaz et, kırmızı et, deri ve süt üretiminde Türkiye'de kayda değer bir paya sahip olduğu görülmektedir.

1.6 Sanayi

	İzmir	Türkiye	İzmir/Türkiye %
İmalat Sanayii Gelişmişlik Sırası	2*	-	-
OSB'de Üretim Yapan Tesis Sayısı	773	30.606	2,5
KSS Sayısı	13	439	2,73
KSS İşyeri Sayısı	5.247	94.502	5,55

* İzmir İlinin 81 İl içerisindeki imalat sanayii gelişmişlik sırasını göstermektedir.

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2004
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2005

İzmir ilinin imalat sanayii gelişmişlik düzeyleri incelendiğinde, 81 il içerisinde 2. sırada yer aldığı görülmektedir. Düzey 2 Bölgeler itibarıyla ise, 26 bölge içerisinde 4. sırada bulunmaktadır.

İzmir, sanayi açısından çok sektörlü bir yapıya sahip olup 2002 yılı Genel Sanayi ve İşyeri Sayımına dayanılarak hazırlanan İllerde Öne Çıkan Sanayi Sektörleri çalışmasına göre işyeri sayısı ve istihdam açısından gıda ürünleri ve içecek imalatı, giyim eşyası imalatı ve Makine ve teçhizatı hariç; fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektörleri öne çıkmaktadır.

2000-2004 döneminde gerçekleşen yabancı sermaye yatırımları itibarıyla plastik ve kauçuk ürünleri imalatı, tütün ürünleri imalatı, motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı öne çıkan sektörlerdir. Aynı dönemde teşvikler itibarıyla ise plastik ve kauçuk ürünleri imalatı, gıda ürünleri ve içecek imalatı ve tekstil ürünleri imalatı öne çıkmaktadır. İhracat açısından ise tekstil ürünleri imalatı, bitkisel üretim ve ana metal sanayi önde olan sektörlerdir.

İzmir'de Faal Olan Organize Sanayi Bölgelerinin Durumu

OSB'nin Adı	Sicil No	Kuruluş Tarihi	Alan Büyüklüğü (Ha)	Toplam Sanayi Parsel Sayısı	Boş Parsel Sayısı (adet)
Aliağa	62	1997	922	394	177
Atatürk	70	1990	750	595	yok
Buca	198	1996	50	138	-
Kemalpaşa	191	1990	1.320	786	-
İTOB	206	1997	250	435	81
Tire	102	1993	410	247	107

İzmir'deki OSB'lerden faal olanlar yukarıdaki tabloda görülmektedir. Bunların haricinde kurulma aşamasında bulunan 6 ve planlama aşamasında olan 7 OSB bulunmaktadır.

1966 yılından itibaren 7.625 işyerlik 13 adet KSS, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Ticaret Bakanlığı kredi imkanları ile 722 işyerlik 10 adet KSS Kooperatif imkanlarıyla hizmete sunulmuştur. Hizmete sunulan 23 adet KSS'de işyeri doluluk oranı %88 olup, 32,014 kişiye istihdam sağlanmıştır.

İzmir'de 1 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi bulunmakta olup, yaklaşık 2.2 milyon m²'lik alana sahiptir. 38 tane firma faaliyette olup, 50 tane de kayıtlı firma yer almaktadır. Faaliyette olan firmalardan 26 tanesi yazılım-bilişim, diğerleri de elektronik, AR-GE ve ileri malzeme sektöründe faaliyet göstermektedir. Ayrıca, küçük ve orta ölçekli işletmelerin uluslararası alanda rekabet gücünün artırılması, yeni teknolojilerle

tanışması ve kendi geliştirdikleri teknolojileri dünyaya satmaları amacıyla Avrupa Komisyonu 6. Çerçeve Programı kapsamında desteklenen ve Ege Üniversitesi, Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO), İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (İAOSB) ve KOSGEB'in proje ortaklığıyla kurulan Yenilik Aktarım Merkezi IRC-EGE faaliyetlerine başlamıştır.

1.7 Turizm

	İzmir	Türkiye	İzmir /Türkiye %
Yabancı Turist Sayısı	788.999	21.124.886	3,7
Yerli Turist Sayısı	1.133.693	17.399.114	6,5
Turizm İşletme Belgeli Tesis Sayısı	130	2.412	5,4
Turizm İşletme Belgeli Yatak Sayısı	24.120	483.330	5,0
Turizm Yatırım Belgeli Tesis Sayısı	45	1.039	4,3
Turizm Yatırım Belgeli Yatak Sayısı	11.943	278.255	4,3

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı- 2004, İzmir Valiliği II Kültür ve Turizm Müdürlüğü-2005

İzmir uygun iklimi, sahilleri, termal kaynakları, antik kentleri, Meryem Ana Evi gibi dini merkezi ve doğal güzellikleriyle turizm sektöründe Türkiye'de öncülük yapan bir ilimizdir. Ancak, sahip olduğu eşsiz tarihi ve doğal güzellikler dikkate alındığında özellikle yabancı turist sayısı bakımından turizmden yeterli payı alamadığı anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte özellikle fuar, sağlık, agro-turizm, kent ve kültür turizmi olmak üzere diğer alternatif turizm çeşitleri açısından önemli potansiyeller barındırmaktadır.

1.8 Enerji

	İzmir	Türkiye	İzmir /Türkiye %
Toplam elektrik tüketimi (MWh)	11.801.456	130.262.759	9,1
Kişi başına elektrik tüketimi (KWh)	3.234	1.808	-
Sanayi işletmeleri elektrik tüketimi (MWh)	6.794.828	62.294.219	10,9
Kişi başına sanayi elektrik tüketimi (KWh)	1.862	864	-
Tarımsal sulama elektrik tüketimi (MWh)	281.763	3.239.603	8,7

Kaynak: TÜİK, 2005

İzmir jeotermal enerji yönünden zengin bir ilimizdir. Balçova, Bergama, Çeşme, Aliağa, Dikili, Seferihisar, Bayındır ve Urla'da ısıtma, turizm ve tarımda kullanılmak üzere jeotermal kaynaklar bulunmaktadır. İzmir İli rüzgâr ve güneş enerjisi açısından çok önemli potansiyellere sahip olup rüzgâr enerjisi yatırımları ülkemizde ilk olarak Çeşme'de gerçekleştirilmiştir. İzmir ilinde kişi başına düşen elektrik tüketimi 2005 yılı sonunda 3.234 Kw/saat olarak gerçekleşmiştir ve bu durumla Türkiye'de 8. sırada yer almaktadır. Elektrik tüketiminde sanayi sektörü (%57,6) oranla en büyük paya sahiptir.

1.9 Liman, Serbest Bölge ve Dış Ticaret

İzmir, denizyolu ulaşımını çok etkin ve yaygın kullanan bir merkez ve Türkiye'nin deniz yoluyla dışa açılan kapısı konumundadır. 1875 yılında inşa edilen İzmir Limanı Ege Bölgesinin tarım ve endüstri limanı olup aynı zamanda ülkenin ihracatında hayati rol oynamaktadır. Limanda her türlü yüke hizmet verilmekte olup, liman genişleme çalışmaları sürmektedir. Liman ,demiryolu ve karayolu şebekesi ile bağlantılıdır.

İzmir Limanı Türkiye'nin iş hacmi ve ihracat açısından en büyük limanıdır. Ege Bölgesi'nin konteyner elleçleyip depolayabilen tek limanı olması önemini daha da arttırmaktadır. Limanda Kargo, Ro-Ro, dökme katı ve dökme sıvı konteynır gemilerine hizmet veren 3400 m. uzunluğunda 24 adet rıhtım mevcuttur. Liman sahası 902.000 m2, konteyner stoklama kapasitesi 266. 000 TEU/yıl, yük elleçleme kapasitesi ise 5. 551. 000 ton/yıldır. İlde ayrıca, Nemrut, Çeşme, Aliağa ve Dikili limanları mevcuttur.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hacimleri

	2003 (Bin \$)	Oran* (%)	2004 (Bin \$)	Oran* (%)	2005 (Bin \$)	Oran* (%)
Ege Serbest Bölgesi	2.642.599	44,5	3.241.026	22,6	3.766.021	16,2
Menemen Serbest Bölgesi	301.562	8,7	309.161	2,5	314.865	1,8
Türkiye Toplamı	16.608.066	49,6	22.110.402	33,1	23.362.826	5,7

*Bir önceki yıla göre artış oranını ifade etmektedir.

Kaynak: DTM, 2005

İzmir'de yer alan Ege Serbest Bölgesi ve Menemen Serbest Bölgesinin ticaret hacimleri incelendiğinde, yıllar itibariyle önemli artışlar olduğu görülmektedir. Dış Ticaret Müsteşarlığının 2005 yılı verilerine göre toplam 3,96 milyon m2 alanda hizmet veren serbest bölgeler %59 doluluk oranına sahip olup toplam 667 işletme içermektedir. İki serbest bölge ,Türkiye'deki serbest bölgelerden yapılan toplam ticaretin %17,46 'sını gerçekleştirmektedir.

Dış Ticaret İçinde İzmir'in Payı (Milyar \$)

	İzmir	Türkiye	İzmir/Türkiye %
İhracat	12.771	73.476	17,4
İthalat	14.590	116.774	12,5
İhracatçı Firma Sayısı (adet)	3.713	42.138	8,8
İthalatçı Firma Sayısı (adet)	3.618	51.287	7,0
Dış Ticaret Dengesi	-1.8	-43.1	-
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	87.5	63	

Kaynak: DTM, TÜİK 2005

İzmir'in ihracat ve ithalat tutarları incelendiğinde, bölgeden Türkiye toplam ihracatının %17,4'ünün yapıldığı ve Türkiye toplam ithalatının %12,5'inin gerçekleştiği görülmektedir. İzmir'den sebze-meyve, konserve, kuru gıda, içecek, hayvansal yan ürünler, deri, balık, tütün gibi tarımsal ürünlerin yanında tekstil-konfeksiyon ürünleri (iç-dış giyim), ev tekstili (havlu, bornoz vb.) deri ürünleri, çanta, ayakkabı, iplik-dokuma, mücevher, halı, yer kaplaması, kağıt ürünleri, ağaç ürünleri, mobilya, kapı ve pencere, metal ürünler, mermer, granit, seramik, madeni ve kimyevi maddeler, otomotiv yedek parça ve yan sanayi ürünleri, mekanik cihazlar, elektrik-elektronik cihazlar, (tv, monitör, kesintisiz güç kaynağı vb.), beyaz eşya ve hırdavat malzemeleri ihraç edilmektedir. Türkiye'deki ihracatçı sayısına iller bazında baktığımızda İzmir 3.713 firma ile İstanbul'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır.

İzmir'e ithal edilen ürünler arasında ise tohum, ilaç, kimyevi maddeler, pvc, plastik, iplik, sentetik ürünler, metal ürünleri, petrol ürünleri, plastik ve diğer maddeler mobilyalar, cam eşyalar, tıbbi malzeme, matbaa ve dokuma makineleri, mekanik cihazlar, hırdavat, vida, civata, mücevher, tüketim ürünleri, optik cihazlar, teknolojik ürünler, telekomünikasyon cihazları, otomotiv ve yan sanayi ürünleri yer almaktadır.

2004 yılında İzmir'de ihracatın ithalatı karşılama oranı % 98 olurken 2005'te bu oran % 87.5 olarak gerçekleşmiştir.

1.10 Genel Değerlendirme

1982 yılında gerçekleştirilen Türkiye’de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi Araştırması sonuçlarına göre İzmir, lke metropolü olan İstanbul’dan sonraki kademede yer alan dört st bölge metropolnden biri olarak tespit edilmiştir. Kişi başına gelir düzeyi, sanayileşme derecesi, ihracat ve ithalata katkısı, sanayi istihdamının yüksekliği, ekonomik faaliyetin çeşitliliği ve zenginliği açısından Türkiye’nin en gelişmiş illeri arasında olup, DPT’nin 2003 yılı İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması’nda 81 il arasında cnc sırada yer almaktadır.

Akdeniz’in en önemli ticaret merkezlerinden biri olan İzmir çok sektörlü bir ekonomik yapıya sahiptir. Tarım, sanayi, ticaret ve turizm alanlarındaki mevcut üstünlükleri küresel ölçekte bir metropol olmak için gerekli potansiyeli içermektedir.

Hinterlandında yer alan verimli tarım toprakları tarımsal üretimde önemli bir avantaj sağlamış, buna bağlı olarak, tarıma dayalı sanayi kolları oldukça gelişerek ihracata kanalize olmuştur.

8.500 yıllık geçmişi ile büyük bir tarihi ve kültürel zenginliği barındıran İzmir önemli düzeyde turizm potansiyeline sahiptir. Konaklama tesisleri ve alt yapısı ile deniz, doğa, tarih turizmine ek olarak fuar turizmi konusunda da her geçen gün gelişme kaydedilmektedir. Mevcut turizm faaliyetlerinin katma değerinin yükseltilmesi ve özellikle kültür-tarih turizmi, kent turizmi, kruvaziyer turizm, termal-sağlık turizmi, ekoturizm, spor turizmi potansiyellerinin değerlendirilmesi gerekli görülmektedir.

Mevcut OSB, KSS ve Serbest Bölgelerdeki işletmelerin bölgedeki beş adet niversite ile desteklenerek yüksek teknolojiye nc bir endüstri gelişimi hedeflenmektedir. Bu amaçla mevcut teknoloji geliştirme bölgesi ve yenilik aktarım merkezi önemli işlevler yüklenecektir.

n bölgesel gelişme planı 2007-2008 döneminde bir yol haritası olmayı hedeflemektedir. Önümüzdeki dönemde hazırlanacak olan 2009-2013 dönemi uzun vadeli bölgesel kalkınma stratejileri ise anılan amaçlar çerçevesinde daha detaylı bir çalışma olacaktır.

2. GZFT ANALİZİ –1.Kısım

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
<p>Genel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Türkiye'nin üçüncü büyük kenti, Ege Bölgesinin cazibe merkezi oluşu, • Kişi başına düşen milli gelirin diğer birçok ile nazaran yüksek olması, <p>Ticaret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gelişmiş ticaret kültürü ile bölgenin ticaret merkezi konumunda olması, • Serbest bölge, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinin mevcut olması, <p>Ulaşım ve Lojistik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uygun coğrafi konum ve gelişmiş ulaşım imkanlarına (ulusal ve uluslararası havayolu-denizyolu-karayolu-demiryolu ağlarına) sahip oluşu, • Bölgenin en önemli ithalat ve ihracat limanına sahip oluşu, <p>Eğitim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gelişmiş üniversitelere (4 üniversite, 1 yüksek teknoloji enstitüsü) ve teknolojiye her an ulaşılabilirlik kolaylığına sahip oluşu, • Eğitim düzeyi yüksek, nitelikli, genç ve dinamik nüfusun varlığı, <p>Kent Bilinci</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aydın ve yeni fikirlere açık kent kültürüne sahip oluşu, • İzmir ilinde faaliyet gösteren Sivil Toplum Örgütlerinin kamu çalışmalarına duyarlılıkları ve katılımcı olmaları, <p>Kültür ve Sanat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uluslararası festival ve fuarların düzenleniyor olması, bu konuda yeterli deneyime sahip olunması <p>Yatırım:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yabancı yatırımcılar için cazip donanımlarının olması <p>Doğal Kaynaklar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sağlık turizmi ve enerji alanında kullanılabilecek jeotermal kaynaklarına sahip oluşu, • Doğal kaynaklar yönünden zengin olması, • Uygun iklim koşullarının bulunması	<p>İletişim ve Koordinasyon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beyin gücü göçünün yüksek olması, bilgi ve beceri paylaşımının yetersiz oluşu, • Kamu, özel kuruluşlar ile üniversiteler arasında işbirliğinin, koordinasyonun, kolektif çalışma ve örgütlenmenin eksikliği <p>Altyapı ve Çevre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Altyapı ve arıtma eksikliğine bağlı olarak çevre ve insan sağlığını tehdit eden unsurların artıyor olması, <p>Kurumsal Kapasite ve Verimlilik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Özel sektörde kurumsallaşma eksikliği • Özel sektörde altyapı ve planlama eksikliği • Proje ve fizibilite üretme kapasitesinin kısıtlılığı, • İşletmelerde kalıplaşma ve mevcudun tekrarının yaygınlığı, teknolojik gelişmeleri takip ve temin etmede zorlukların yaşanması, yeniliğin yetersiz olması <p>Finans</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finansman imkanlarının kısıtlılığı, • Yerel yönetimlerin kaynak yetersizliği, <p>Yatırım</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yerli ve doğrudan yabancı yatırımların yetersiz oluşu, • İzmir'in ve yatırım imkanlarının etkin tanıtımın yapılamaması, • Katma değeri düşük yatırımlar ve tamamlanmamış projelerin mevcut oluşu, <p>Ar-Ge Çalışmaları ve Yenilik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bölgede yenilik yeteneğinin artırılması ve teknolojik araştırmalar için yeterli kaynağın bulunmaması <p>Girişimcilik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Girişimciliğin yetersiz oluşu, riske katılma ve dayanışmanın giderek azalması,

- Arazilerinin tarım ve hayvancılığa elverişli olması ve su kaynakları bakımından zengin olması,

Turizm

- Zengin kültürel ve tarihsel değerlere sahip oluşu, tüm dünyanın ilgi odağında olan tarihi kent ve eserlerin İzmir coğrafyasının her tarafında olması,
- Deniz-kum-güneş faktörlerinin zenginliği, uluslararası standartlarda mavi bayraklı plajlara, kuş cenneti, doğal ve bakir koyların bulunduğu uzun sahil bandı, milli park gibi doğal güzelliklere sahip oluşu,
- Turizme kazandırılabilir mevcut ikinci konutların kapasite varlığı

Tarım

- Tarımsal üretim açısından zengin bir yapıya ve üretim çeşitliliğine sahip olması, ihraç ettiği tarımsal ürünlerde yüksek rekabet gücünün varlığı,
- Organik, ekolojik tarım ve jeotermal ısıtma ile yapılan seracılık konularında önemli potansiyellerin bulunması,

Teknoloji

- İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi ve Teknoloji Aktarım Merkezi'nin varlığı

Göç

- Göçler nedeniyle oluşan sosyal dışlanma olgusu (ekonomik, mekânsal, politik, sosyal ve kültürel) ve çarpık kentleşme
- Etkin göç yönetimi stratejisinin oluşturulamaması
- Göç nedeniyle iletişim ve kent bilincinin gittikçe zayıflaması

Doğal Kaynaklar

- Doğal kaynakların yeterince ve verimli kullanılmaması,

Turizm

- Kent merkezinde turistlerin ilgisini çekebilecek cazibe merkezlerinin yetersiz kalması,
- Toplantı ve kongre turizmine cevap verecek tesislerin yetersizliği,
- Kültürel miras konumundaki tarihi ve doğal güzelliklerin uyumsuz yapılaşma ile değer kaybına uğraması
- Başta konaklama tesisleri olmak üzere turizmde altyapı ve eğitim yetersizliği,

Kültür ve Sanat

- Kültürel kaynakların korunması konusunda bilinç yetersizliğinin olması,

Eğitim

- İzmir'in yüksek öğrenim kurumu sayısının İstanbul ve Ankara ile karşılaştırıldığında yetersizliği,

Tarım

- Teknik ve teorik bilgi eksikliği
- Pazar araştırması ve satış konularında organize olunamaması

GZFT ANALİZİ (devam)

Fırsatlar	Tehditler
<p><u>Genel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Önemli bir uluslararası fuar olan EXPO 2015'e adaylık sürecine girilmiş olması, küresel rekabet ortamında uluslar arası organizasyonlara katılım imkanlarının doğması <p><u>Turizm</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mevcut tarihi, doğal değerler ve turizm imkanlarının İzmir'in yatırım imkanlarının tanıtımı açısından önemli fırsatlar içermesi • Dünyada alternatif turizm çeşitlerine olan ilginin artması ve İzmir'in bu konuda sunduğu imkanlar (sağlık turizmi, su sporları, kültür turizmi gibi) • Dünya konjonktüründe iş dünyasının kongre turizmine yönelmesi, <p><u>Finans</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Avrupa Birliği uyum süreci ve fonlardan yararlanabilme imkanları <p><u>Altyapı ve Çevre</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Deniz kirliliğinin azalması yönünde gelişmeler kaydedilmesi, <p><u>Ticaret</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dış ticarete gelişmeler yaşanıyor oluşu, <p><u>Lojistik</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • İzmir hava ulaşımının gelişim göstermesi, <p><u>Kamu Hizmetleri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yerel yönetim anlayışındaki olumlu değişimler • Yerel kamu hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi'ne yönelik çalışmaların olması, <p><u>Tarım</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Organik tarıma talebin dünya genelinde artıyor oluşu, <p><u>İletişim ve Koordinasyon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bölgede Üniversite Sanayi işbirliğini artıracak olan tüm ara yüzelerin desteklenmesi ve işbirliği ile katma değeri yüksek sanayi ürünlerinin belirlenmesi ve mevcut sanayi üretim yelpazesinin bu yönde geliştirilmesi	<p><u>Genel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomik ve siyasi istikrarsızlık, <p><u>Göç</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • İle göçün hızla devam etmesi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sosyo-ekonomik sorunların artması, <p><u>Enerji</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Artan enerji ihtiyacı ve yükselen enerji maliyetleri, • Alternatif enerji kaynaklarının yeterince ve bilinçli değerlendirilememesi, <p><u>Ulaşım ve Lojistik</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Trafik yoğunluğunun sürekli artması ve ulaşım problemlerini artırması, <p><u>Tarım</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilinçsiz tarım ilaçları ve gübre kullanımı nedeniyle bitki zenginliği ve çeşitliliğinin azalması, • Tarım arazilerinin yerleşim ve sanayi yapılaşmasına açık olması, <p><u>Turizm</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mevcut tarihi ve kültürel mirasa yeterince sahip çıkılmaması, • Kültürel mirasa yönelik bilincin yetersizliği <p><u>Altyapı ve Çevre</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanayi tesislerindeki arıtma sistemlerinin verimli çalıştırılmaması, çevre kirliliği nedeniyle doğal güzelliklerin zarar görmesi

3. Vizyon

İzmir Kalkınma Ajansı Ön Bölgesel Gelişme Planı, “Zengin doğal, tarihi, kültürel ve insan kaynaklarını koruyan ve sürdürülebilir kılan, yenilik ve teknoloji ile bütünleştiren, rekabet gücüne sahip, bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltmış, yaşam kalitesi yüksek bir dünya kenti olmak” vizyonu çerçevesinde hazırlanmıştır.

4. Temel Amaç ve Öncelikler

Temel Amaç 1: İnsan Kaynakları ve Sosyal Sermayenin Geliştirilmesi

Öncelik 1.1: Mevcut işgücü piyasası ve işletmelerin gelecekteki taleplerini dikkate alan mesleki eğitim programlarının uygulanması, gerekli kurumsallaşmanın sağlanması

İş dünyasının talep ettiği nitelik ve sayıda kalifiye işgücü arzının bulunmayışı ülkemizin genel bir problemidir. Bu nedenle; işgücü piyasasındaki arz ve talep dengesini sağlayacak meslek eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir.

Bu çerçevede; mevcut işgücünün piyasanın taleplerine uyumlu hale getirilmesine dönük çalışmaların yapılması ve eğitim programlarının uygulanması, işgücüne yeni katılacak insanların işgücü talebine uygun vasıflarda yetiştirilebilmesi için; mesleki eğitim kurumlarında buna uygun yeni yönelim alanlarının oluşturulması, ara teknik elemanların yetiştirilmesi ve eğitilmesi konusunda kurumsallaşmanın sağlanması, staj ve uygulama imkanlarının geliştirilmesi, orta ve yükseköğretimde örgün ve yaygın mesleki-teknik eğitime öncelik verilmesi, sanayi ve üniversiteler arasında koordinasyonun ve entegrasyonun sağlanması, kariyer planlamalarının ortaklaşa yapılması, üniversitelerin eğitim programlarının sanayiden gelen talepler doğrultusunda yeniden planlanması konularında çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Kırsal alanlarda da yaşam kalitesinin artırılması, mesleki ve sosyal gelişime yönelik eğitim faaliyetlerinin organize edilmesi gerekmektedir.

Öncelik 1.2: Bilgi toplumu altyapısını oluşturulması için bilgi iletişim teknolojileri kullanımının yaygınlaştırılması ve yaşam boyu öğrenimin hizmetlerinin sunumu

Bilgi toplumuna ulaşma hedefi çerçevesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması ve yaşam boyu öğrenimin geliştirilmesi gereklidir. Bu doğrultuda; eğitim, konferans, seminer, kampanyalar düzenlenmesi; teknoloji ve yeniliklerin geliştirilmesi desteklenmelidir. Bu bilincin kentin yaşam biçimine yerleştirilmesi amacıyla çocuk bilim evleri, teknoloji müzeleri gibi faaliyetlerin desteklenmesi, ilk ve orta öğretimde, üniversitelerde ve yerel yönetimlerde bu amaca yönelik birimlerin kurulması gibi çalışmalar yürütülmesi gerekmektedir.

Öncelik 1.3: Kentlilik bilincinin geliştirilmesi ve özellikle göçle gelen nüfusa yönelik olmak üzere; yoksullukla mücadele ve engelliler gibi dezavantajlı grupların ve kadının eğitim düzeylerinin geliştirilmesi, istihdam edilebilirliğinin artırılması, kente entegrasyonlarının sağlanarak sosyal statünün yükseltilmesi

Özellikle hızlı kentsel gelişme ve göç nedeniyle ortaya çıkan ekonomik ve sosyal sorunların önlenmesi ve sosyal içermenin sağlanması İzmir'in topyekün kalkınması açısından önemli bir unsurdur.

İzmir'in göç yönetiminin planlanması ve uygun stratejilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

İzmir kent kültürü, kentlilik bilinci, hoşgörü, katılım, demokratik yaşam konusunda oldukça birikimli bir kenttir. Ancak, İzmir'in ekonomik, sosyal ve kültürel yapısının güçlendirilmesi için kentin tüm kesimleri ile beraber ortak hedefe yönelmesi, kent kimliğinin, kentlilik bilincinin ve kent kültürünün oluşması ve geliştirilmesine katkı sağlanması, kentliye dönük kültürel aktivitelerin ve yayınların yaygınlaştırılması, kentlinin ihtiyaçlarını bildirebileceği hemşeri merkezlerinin tanınırlılığının artırılması gibi faaliyetler yürütülmelidir.

Türkiye'nin gelişmişlik bakımından üçüncü büyük şehri olan İzmir'deki yerleşik yabancıların kent yaşamına olan sosyo-ekonomik etkilerinin araştırılmasının desteklenmesi faydalı olacaktır. İzmir'de eğitim alan yabancı öğrencilere yönelik bürokratik kapasitenin rehabilitasyonu ve kültürel etkinliklerin geliştirilmesi, kapasitelerinin artırılarak kentin sosyo-ekonomik yaşantısına katkılarının geliştirilmesi ile ilgili de gerekli çalışmalar yürütülmelidir.

Dezavantajlı grupların sosyal koşullarının iyileştirilmesine ve kente ekonomik ve sosyal açıdan entegre olmalarını sağlamak üzere; çocukların okula gitmesini teşvik edici ve destekleyici projeler; sokak çocuklarına ve diğer muhtaç çocuklara yardımcı olmayı hedefleyen projeler; kentsel suçu önlemeye yönelik projeler, gelir getirici faaliyetlere bu grupların katılımını ve kadınların iş bulma kabiliyetini destekleyici projeler; kadınlar için okur yazarlık ve mesleki eğitim, engellilerin hizmetlere erişimine veya normal sosyal yaşama katılımına yardımcı olacak projeler; gecekondu alanlarında ya da kırsal alanda yaşayan yoksullara yardımcı olmaya ve sağlık hizmetlerine erişim olanaklarının iyileştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülmelidir.

Öncelik 1.4: Kamu, özel kesim ve STK'lar arasında işbirliğinin geliştirilmesi, katılımcılığın, sivil toplumun etkinliğinin artırılması, sivil kalkınma girişimlerinin güçlendirilmesi ve kurumsallaştırılması

Gelişmiş toplumların en önemli özelliklerinden birisi sivil toplum kuruluşlarının etkinliğidir. İzmir'de hali hazırda; yerel yönetimler, odalar, dernekler ve üniversiteler çeşitli faaliyetler çerçevesinde bir araya gelmekte ve işbirliği yapabilmektedir. Ancak, İzmir'in kalkınması ortak vizyonu çerçevesinde kamu, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler arasındaki işbirliğinin daha da geliştirilmesi, işbirliklerinin sürekli ve kalıcı hale getirilebilmesi, bu amaçla gerekli kurumsallaşmaların sağlanması gerekmektedir.

Ortaklaşa iş yapma ve işbirliğinin kültürünün geliştirilmesi, STK'ların sayısının, etkinliklerinin artırılması konularında yürütülecek faaliyetlerin desteklenmesi gerekmektedir.

Öncelik 1.5: Kurum ve kuruluşlarda, stratejik planlama ve yönetim, proje hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme konularında kapasitelerinin artırılması, AB uyum sürecine dair eğitim vb çalışmaların desteklenmesi

Kurum ve kuruluşların stratejik planlama ve yönetim, proje hazırlama, uygulama ve izleme ve değerlendirme konularında önemli eksiklikleri bulunmaktadır. Gerek Kalkınma Ajansınca sağlanacak kaynaklar gerekse AB fonlarından yararlanabilmenin temel şartlarından biri de uygun kalitede proje üretmek olacaktır. Özellikle Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde proje hazırlama, uygulama ve değerlendirme konusu daha fazla önem arz etmektedir. Bu çerçevede, kurum ve kuruluşlarda gerekli eğitimlerin verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Ayrıca, AB tam üyelik sürecinde AB mevzuatı ve uygulamaları konularında toplumun tüm kesimlerinin bilgilendirilmesi amacıyla seminer ve kongreler düzenlenmesi bu konudaki bilinç ve farkındalık düzeyinin artırılması desteklenmelidir.

Temel Amaç 2: Metropolitan Merkez Fonksiyonları ile Bölgenin Çekicilik Erişilebilirlik Unsurlarını Artırarak Kaliteli Hizmet ve Çevre Potansiyellerini Koruyarak Güçlendirmek

Öncelik 2.1: Kent markasının geliştirilmesi, iş ve yatırım imkânlarının ulusal ve uluslararası düzeyde etkili bir şekilde tanıtımının sağlanması, yerli ve doğrudan yabancı yatırımların bölgeye çekilmesi

Yabancı sermaye yatırımları, ekonomiye istihdam ve üretim açısından yaptığı olumlu katkıların yanı sıra getirdiği know-how yardımıyla üretim süreçleri ve üretim kalitesini geliştirmekte, dış pazarlara erişimde kullanılacak kanalları artırmakta ve sonuçta dış piyasalardaki rekabet gücüne önemli katkılar sağlamaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile müzakerelere başlaması, makro-ekonomik göstergelerinin düzelmesi ve siyasi - ekonomik istikrar; yabancı yatırımcıların ülkemize olan ilgisini artırmıştır. Son dönemde doğrudan yabancı yatırım açısından büyük gelişmeler yaşanmaktadır. Bu fırsatın İzmir açısından iyi değerlendirilmesi için yatırım ortamının en elverişli hale getirilmesi, İzmir'i yabancı yatırımcılara iyi ve doğru bir şekilde tanıtılması büyük önem arz etmektedir.

Bu çerçevede, başta doğrudan yabancı yatırımlar olmak üzere, yatırımların İzmir'e çekilmesinin sağlanması için kentin tanıtım stratejisinin oluşturulması, kent markasının geliştirilmesi, iş ve yatırım imkanlarının tanıtılması, ilin yatırım açısından cazibesini artıracak hizmet ve altyapıların desteklenmesi, yerli ve yabancı iş dünyasına tanıtım amaçlı organizasyonların tertiplenmesi, yazılı ve görsel medya aracılığıyla tanıtım yapılması, uluslararası organizasyonların kente çekilmesi, karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmesi, yurtdışı fuarlara katılım sağlanması, mevcut turizm, fuar organizasyonları ve diğer uluslararası aktivitelerin İzmir'in ve yatırım potansiyellerinin tanıtımı için etkin kullanımının desteklenmesi gerekmektedir.

Öncelik 2.2: İzmir'in lojistik merkez özelliklerinin başta liman faaliyetleri olmak üzere geliştirilmesi, diğer ulaşım hatlarıyla lojistik ağının kuvvetlendirilmesi için gerekli diğer faaliyetlerin desteklenmesi

Tarihsel olarak liman kenti olan İzmir Türkiye'nin en büyük ihracat limanlarından birine sahiptir. Dünyanın en önemli ulaşım koridorlarından biri olan Akdeniz'e kıyısı bulunması ve hızla büyüyen Karadeniz pazarına yakınlığı bu açıdan önemli fırsatlar sunmaktadır. Bunun yanı sıra mevcut demiryolu ağı, karayolu olanakları ve modern uluslararası havalimanı ve coğrafi konumu gereği hem ülkemiz açısından hem de Doğu Akdeniz'de önemli bir lojistik merkezdir. Ancak, mevcut potansiyellerin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi için altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.

Kentin lojistik merkezi haline gelmesinde bir diğer önemli etmen ise kentte depolama ve park alanlarının yaratılması, lojistiğin hizmetler sektörü ile desteklenmesi gerekmektedir.

Bu amaçla gerekli fizibilite, plan ve raporların hazırlanması, kamu-özel kesim yatırım ortaklıklarının teşvik edilmesi sağlanmalıdır.

Öncelik 2.3: Özgün tarihi ve doğal değerler korunarak mevcut turizm faaliyetlerinin katma değerinin artırılması; başta sağlık, kent, kültür ve fuar turizmi olmak üzere farklı turizm faaliyetlerinin teşviki

8.500 yıllık geçmişi ile İzmir büyük bir tarihi ve kültürel zenginliği barındırmaktadır. Ayrıca, doğal güzelliklere ve çeşitli diğer turizm potansiyellerine ev sahipliği yapmaktadır. Mevcut turizm faaliyetleri termal-sağlık turizmi, eko-turizm, spor turizmi potansiyellerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kültür ve sanatın kongreler, festivaller, her türlü sanat programları yoluyla İzmir ve yakın çevresinin yaşamına etkin bir şekilde katılması; turizm çalışmalarına daha zengin bir içerik ve farklı bir düzey kazandırılmasının sağlanması yönünde faaliyetler düzenlenmelidir. Özellikle arkeolojik zenginliğin konser, opera, bale, tiyatro gibi kültür ve sanat etkinlikleriyle birlikte sunan etkinlikler desteklenmelidir.

Kültür ve sanatın geliştirilmesi konusundaki etkinlikler ilçeleri de kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalıdır.

Fuar etkinlikleri ise kente iş turizmi açısından ciddi katkılar sağlamakta olup fuar etkinliklerinin kongre faaliyetleriyle entegre edilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, turizm potansiyellerinin tespiti ve değerlendirilmesi için yapılacak faaliyetler, turizm potansiyelinin tanıtımına yönelik çalışmalar, restorasyon çalışmaları, eğitilmiş eleman açığının kapatılması yönündeki faaliyetler desteklenmelidir.

Öncelik 2.4: Yaşam kalitesini artıran kentsel çevre ve ulaşım altyapılarının geliştirilmesi, kamusal hizmetlerin kalitesinin ve etkinliğinin artırılması, kentsel yenileme ve rehabilitasyon çalışmalarının desteklenmesi

İzmir ekonomisinin dünya çapında rekabetçi hale gelmesi, ticaret, turizm fonksiyonlarının geliştirilmesinde kentsel altyapı ve hizmetler çok önemli bir rol oynayacaktır. Bu çerçevede, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, özel sektör, üniversiteler ve vatandaşların işbirliği ile kentsel standartların yükseltilmesi, çevrenin korunması, rekreasyon, kentsel yenileme ve rehabilitasyon çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Ayrıca farklı yaş grupları için sağlıklı kent fonksiyonları geliştirilmesi desteklenmelidir.

Bu kentsel ve rehabilitasyon çalışmaları çerçevesinde İzmir'de dönüşümü sağlamak için, kent merkezinde 'kritik kitle' özelliği yaratacak, tekrarı ve taklidi zor, bölgenin özelliğini yansıtacak çalışmalar yürütülmelidir.

İzmir'in depremsellik riski göz önüne alınarak, kamu ve/ veya özel yapıları ile altyapısında afet hazırlıklarına yönelik tedbirlerin alınmasına devam edilmelidir.

Kentsel yaşam kalitesinin artırılması ile ilgili temel konulardan bir tanesi de halka ve yerel işletmelere verilen kamu hizmet kalitesinin yükseltilmesidir. Kamu hizmetlerin kalitesinin artırılması için iyi yönetim uygulamaları hayata geçirilmeli, insan odaklı hizmet esas alınmalı, kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin artırılması sağlanmalıdır.

Öncelik 2.5: Çevrenin korunması kapsamına yönelik girişimlerin desteklenmesi ile doğal kaynakların korunarak sürdürülebilir çevre ortamının sağlanması

İzmir, doğal kaynaklar açısından zengin bir kenttir. Enerji kaynakları, biyolojik çeşitliliği, toprak verimliliği, su kaynakları ve mineral kaynakları göz önünde bulundurulduğunda büyük bir öneme sahip olan İzmir'in; yoğun nüfusu ve endüstriyel faaliyetleri içinde barındırması, çevresel sürdürülebilirliğin önemini artırmaktadır. Sahip olunan bu doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımının

sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Kaynakların akılcı kullanımı ve yönetimi desteklenmeli ve bu konuda bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

İzmir'de hava, toprak ve su kalitesinin sağlanması, bölge halkının yaşam kalitesini arttırmak ve İzmir'in çevresel değerlerine sahip çıkmak adına gerekli görülmektedir. Bu kapsamda öncelikli olarak kirlilik önleme, ikincil olarak atık ve emisyon kontrolü yaklaşımları benimsenmeli ve sağlanmalıdır. Çevrenin korunması kapsamında arıtma, atık ve tehlikeli atık bertarafı, geri dönüşüm, temiz üretim ve benzeri çevresel yatırımların desteklenmesine yönelik girişimlere destek verilmelidir.

Öncelik 2.6 Ticari hayatın geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi

İzmir'in, tarihsel olarak üstlendiği ticaret merkezi özelliğinin canlandırılması ve güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, ticari işletmelere başta organizasyon, yönetim ve tanıtım konularında olmak üzere destek verilmesi, özellikle küçük ve orta ölçekli firmaların ve aile şirketlerinin kurumsallaşmasının sağlanması, ticari ahlak, dürüst tüccar, onurlu ticaret unsurların ön plana çıkaracak eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi, sektörün özellikle şehir turizmi, eğlence, fuar-kongre ve kültürel faaliyetler ile entegre olabilmesi için gerekli çalışmaların desteklenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan ticarete kapanan firma sayısının azaltılması içinde sektörel çeşitlenmeye gidilmesi, bu konuda tüccarın bilinçlendirilmesi; kalite, marka, yaratıcılık, yenilikçilik ve ar-ge faaliyetlerinin sektörde yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Öncelik 2.7 Fuar Kongre Merkezi özelliğinin ve buna yönelik altyapı ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi

İzmir; Dünya'da yükselen bir sektör olan fuar ve kongre alanında gerek zengin doğal kaynakları gerekse lojistik avantajı nedeniyle önemli bir adaydır.

Uluslararası kongrelere ev sahipliği yapmak için yüksek kapasiteli kongre salonları inşa edilmelidir. İzmir'de uluslararası ihtisas fuarları ve kongrelerinin düzenlenmesi teşvik edilmeli, bu bağlamda gerek İzmir'de ihtisas seyahat acentelerinin görev yapması gerekse İzmir ili için yurt dışında kongre planlama ofislerinin görev yapması sağlanmalıdır.

1931 yılında faaliyete geçen İzmir Enternasyonal Fuarı, 1934 yılında yabancı devletlerinde katılımı ile uluslararası bir nitelik kazanmıştır. İzmir Enternasyonal Fuarına katılan yabancı ülke sayısı yıllar itibarıyla düşüş göstermiştir. İzmir Enternasyonal Fuarı'nın uluslararası niteliğini geri kazanması için yapılan çalışmalar desteklenmelidir.

Temel Amaç 3: İşletmelerin Rekabet Gücünün Artırılması

Öncelik 3.1: Özellikle yenilikçi, dinamik ve yüksek katma değer yaratan sektörlerde olmak üzere kümelenme çalışmalarının ve endüstri bölgelerinin kurulmasının desteklenmesi, OSB'ler ile KSS'ler gibi sanayi yığılmalarının ve teknoloji bölgelerinin en etkin şekilde kullanılmasının ve tam kapasite ile çalışmasının sağlanması

Coğrafi açıdan birbirine yakın yan sanayi ve hizmet tedarikçilerinin, komşu sektörlerin ve kurumların rekabet içinde işbirliği yapması, yenilikçi performansın sağlanması açısından önemlidir. Kümelenme tek tek firmaları değil, tüm ağı desteklemeye yönelik olduğundan, küme içi öğrenmeyi ve yenilikleri tetikleyici olacaktır.

Bu kapsamda, İzmir'de var olan küme özellikleri gösteren oluşumların araştırılması ve incelenmesi yerinde olacaktır. Bu çerçevede özellikle KSS'lerin mevcut durumu ve ilişki ağlarının yeniden değerlendirilmesi, kümelere yönelik bir veri tabanının oluşturulması, kümelenmelerin geliştirilmesi için yapılacakların belirlenmesi, kümeleme politikalarının geliştirilmesi için gerekli olan yerel seviyede bilgi birikiminin oluşturulabilmesi için faaliyetlerin tespiti, firmalar, oda temsilcileri, üniversiteler, KOBİ'lere destek veren organizasyonlar gibi farklı oyuncular arasında kümeleme konusunda farkındalığın oluşturulabilmesi için eğitim ve seminerler düzenlenmesi gerekmektedir.

Öncelik 3.2: İşletmelerin AR-GE, yenilik, teknoloji değişim ve transferi konularında desteklenmesi; başta mükemmeliyet merkezleri, teknoparklar olmak üzere üniversite sanayi işbirliğinin geliştirilmesi

Yenilik (inovasyon) toplumsal, kültürel ve idari ortamda yeni yöntemlerin kullanılmaya başlanması anlamına gelmektedir. Günümüzün hızla değişen rekabet ortamında ayakta kalabilmek için şirketlerin, ürünlerini, hizmetlerini ve üretim yöntemlerini sürekli olarak yenilemeleri gerekmektedir. AR-GE faaliyetleri, teknolojik değişim, modern üretim teknolojilerinin transferi ve benzeri çalışmaların tamamından oluşan yenilik sürecinin yaratacağı katma değer İzmir merkezli yatırımların geleceği açısından çok önemlidir. İnovasyonun finansmanı konusunda rehberlik hizmeti verebilecek birimler oluşturulması planlanmalıdır. (örn: iş melekleri, risk sermayesi)

Küreselleşme ve Avrupa Birliğine katılım sürecinde ulusal ve uluslararası pazarlarda başarılı olabilmek, işletmelerin rekabet gücünü ve verimliliğinin artırmak üzere, yenilikçi ve rekabetçi bir anlayışla hareket edilmesi, yeniliğe yatırım yapılması, teknolojiyle tasarımın birleştirilmesi, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştırılması, yeniliklerin küresel etkileri ve sonuçlarına dair farkındalık yaratıcı bilgilendirme toplantıları ve inceleme gezileri düzenlenmesi, yatırımcıların yeniliğe dair faaliyetlerinin desteklenmesi yönünde çalışmalara destek verilmesi ve üniversite sanayi işbirliğinin desteklenmesi gerekmektedir.

Üniversiteler, araştırma kurumları ve sanayide geliştirilen ürün ve proseslerin laboratuvar ölçeğinden endüstriyel ölçeğe aktarılmasında ölçek büyütme çalışmalarını yürütebilecek birimler oluşturulması koordine edilmelidir.

Öncelik 3.3: Yükselen sektörler öncelikli olmak üzere girişimciliğin desteklenmesi, gerileyen sektörlerdeki işletmelerde dönüşümün sağlanması

Küresel rekabet koşullarında her gün dünya pazarlarına yeni fikir ve gelişmiş üretici güçlerin aktığı yeni ekonomi ortamında, İzmir'in rekabet edebilir bir aktör olarak yer alabilmesi için yenilikçi, rekabet gücü ve katma değer yaratma gücü yüksek öncü sektörlerin belirlenmesi, tespit edilen öncü sektörlerde yatırımcıların desteklenmesi gerekmektedir. (Ek 1: Yükselen Sektörler)

Yatırımları uzun vadede artıracak olan bir faktör de girişimciliktir. Girişimcilik potansiyelinin harekete geçirilmesi ve girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması için başta İş Geliştirme Merkezlerinin oluşturulması olmak üzere, farkındalık yaratıcı ve özendirici faaliyetlerin düzenlenmesi, girişimci olmak isteyenlerin desteklenmesi için girişimci adaylarına yönelik eğitim ve danışmanlık hizmeti verilmesi, iş fikirlerine yönelik teşvik mekanizmalarının sağlanması, yeni iş kuranların (start-up) desteklenmesi için, iş geliştirmeye yönelik eğitim ve danışmanlık hizmeti verilmesi gerekmektedir.

Öncelik 3.4: KOBİ'lerin ihtiyaç duyduğu ihtisaslaşmış iş destek hizmetlerinin sunumu ve bu amaçla kurulmuş birimlerin etkinleştirilmesi

İşletmelerin daha nitelikli ve daha verimli ürün ve hizmet sunabilmeleri için İnsan Kaynakları Yönetimi, Finansman Yönetimi, İşletme Yönetimi, Pazarlama Yönetimi, Üretim Yönetimi, Risk Yönetimi, Bilgi Yönetimi, Kalite Yönetimi, Değişim Yönetimi başta olmak üzere gerekli bilgi, danışma ve teknik hizmetin sunulması gerekmektedir. Ancak, günümüzde işletmelerin ihtisas alanlarına yönelik farklılaştırılmış destek hizmetlerinin verilmesi konusu giderek önem kazanmaktadır. Bu çerçevede yürütülecek çalışmalar ve verilecek hizmetlerin desteklenmesi gerekmektedir. (Örn: akredite laboratuvarları)

Bununla birlikte, KOBİ'lerin rekabet gücünü artırıcı destekler veren diğer kuruluşların (KOSGEB, Hazine Müsteşarlığı, Türk Patent Enstitüsü, Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB), Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) v.b.) desteklerinin kolay, hızlı ve uygun olarak kullanılması yönünde tanıtım, eğitim ve özendirmeye yönelik destekler sağlanacaktır.

Öncelik 3.5: İşletmelerdeki kalite ve verimliliği artırmak üzere uluslararası teknik ve kalite standartlarına ulaşılmasının sağlanması

İşletmelerin, özellikle AB sürecinde kalite mevzuatını çok iyi takip etmeleri, uyum sürecinde kendilerini geliştirecek planlar yapmaları ve kalite standartları, CE belgesi, çevre yönetmeliğine uyum konularında çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

Bu çerçevede, işletmelerin AB Teknik Mevzuatına uyumunun, CE işareti edinmelerinin, metroloji, standardizasyon, test ve kalite sistemlerinden yararlanmalarının yaygınlaştırılması doğrultusunda, kalite bilinci oluşturulmasına ve teknoloji alt yapılarının geliştirilmesine yönelik eğitim, danışmanlık ile özel kalite ve sertifikasyon sistemleri geliştirilmesine yönelik çalışmalar desteklenecektir.

Ayrıca bölgesel rekabet gücünü artırmak anlamında işletmelerde atık değerlendirme yaklaşımının oluşturulması ve atık borsası kullanımının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Öncelik 3.6: Bölgesel rekabet ve yenilik gücünü artırmak üzere yürütülecek araştırma, çalışma ve organizasyonların desteklenmesi

İzmir İli ülkemizin üçüncü büyük kenti olmasına rağmen ulusal ve küresel ölçekte rekabet imkanlarının geliştirilmesi gerekmektedir. İzmir ilinin bölgesel rekabet edebilirliğinin artırılması amacıyla kamu ve özel kesim, STK'lar ve üniversitelerin aktif katılımı ile mevcut potansiyellerin tespiti ve geleceğe dair öngörülerin ortaya konması gerekmektedir.

Bu kapsamda, gerekli araştırma çalışmalarının yürütülmesi, toplantılar, seminerler, atölye çalışmaları düzenlenmesi, kalkınma ve proje geliştirme konularında kurumlarda kapasite oluşturulması gerekmektedir.

Ayrıca mevcut kaynakların (insangücü ve hammadde) özellikle yurtdışında pazarlanabilecek ileri teknoloji ve katma değeri yüksek üretimde değerlendirilmesi için çaba gösterilmelidir.

Öncelik 3.7: Yenilenebilir enerji veya temiz teknolojilerin teşviki (rüzgar, jeotermal, güneş vb..)

İzmir İli jeotermal, rüzgar ve güneş enerjisi potansiyeli açısından son derece zengin kaynaklara sahiptir. Artan enerji ihtiyacıyla birlikte, jeotermal enerji ve rüzgar enerjisi başta olmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarının farklı sektörlerde (tarım, sağlık, ısıtma vb..) daha etkin bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

İl genelinde jeotermal, rüzgar ve güneş enerjisi potansiyelinin belirlenmesi, bu enerji türlerinin elektrik enerjisi üretimi, bölgesel ısıtma ve seracılık ile termal turizm yatırımları için kullanımına dönük araştırmaların yapılması, alternatif enerji uygulamalarının küçük ve orta boy işletmeler ile evsel uygulamalara ulaştırılması için kırsal ve kentsel alanlarda pilot uygulamalar gerçekleştirilmesi, yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının en etkin, verimli ve yaygın olarak kullanımına dair çalışmalar desteklenmelidir.

Temel Amaç 4: Tarım ve Kırsal Kalkınmanın Sağlanması

Öncelik 4.1: Tarım ve gıda sektörlerinin rekabet gücünün artırılması, Ar-Ge çalışmalarının ve yenilikçi, modern teknoloji kullanımının desteklenmesi

Teknolojik gelişmeler ve küreselleşme her alanda olduğu gibi üretim deseni, ticaret ve tüketim alışkanlıklarında da değişikliklere neden olmaktadır. Bu çerçevede, tarım sektöründe de rekabet gücü büyük önem kazanmıştır. Tarım ürünleri piyasalarında serbestleşmenin artması, dünyanın açık pazar haline gelmesi ve buna bağlı olarak rekabetin artması söz konusu piyasada dinamiklerin değişimine neden olmaktadır. Tarımsal ürün piyasalarında rekabet edebilmek için ürünün verim düzeyi ve kalitesi en önemli parametrelerdir. Gıda sektöründe rekabetçi bir yapı için tarım-sanayi ilişkilerinin güçlendirilmesi, kaliteli hammadde, tüketici beklentilerine uygun üretime yönelmesi konuları önem kazanmaktadır.

Sektörün rekabetçi gücünün artırılmasına yönelik olarak, üreticilerin mesleki-teknik bilgi düzeyinin yükseltilmesi, sürekli çiftçi eğitiminin sağlanması, üreticilerin işlevsel olarak etkin bir şekilde örgütlenmesi, tarım ve gıda sanayii işletmelerinin iç ve dış pazarlar için rekabet güçlerinin artırılması, tarımsal girdilerin ve doğal kaynakların etkin kullanımı, uluslararası kalite standartlarına uyum, yenilikçi pazarlama stratejileri, arz zinciri yönetimi öncelik taşımaktadır.

İzmir İli ve çevresi mevcut toprak, su varlığı, iklim ve coğrafi özellikleri, mevcut işgücü ve kalifiye elemanları ile tarımsal potansiyeli yüksek bir bölgedir. Söz konusu bu potansiyelin değerlendirilmesinde Ar-Ge çalışmaları ve modern teknoloji kullanımının en önemli noktalarındadır. Tarımsal üretimdeki büyüme belirli ölçüde bilimsel ve teknolojik gelişmelerden faydalanabilme olanaklarına bağlıdır. Tarımda Ar-Ge çalışmalarına önem verilmeli ve Ar-Ge çalışmalarının sonuçlarının tabana yayılması sağlanmalıdır.

Öncelik 4.2: Bölgesel ve yöresel ürünlerin teşvik edilmesi, korunması, tanıtılması ve tescilli

İzmir İli ve çevresi sahip olduğu iklim ve toprak özellikleri nedeniyle birçok tarım ürününün farklı ve üstün kalitede yetişmesine olanak sağlamaktadır. Geleneksel ve yöreye özgü ürünlerin tespiti, coğrafi işaretler kapsamında kayıt altına alınması, üretimlerinin teşvik edilmesi, markalaştırılması ve iç ve dış piyasalarda tanıtımı büyük önem taşımaktadır.

Öncelik 4.3: Yerel ürünlerin işlenmesi ve pazarlanması, agroturizm, el sanatları gibi faaliyetlerle kırsal ekonominin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi

Tarım sektörünün yeniden yapılanması sürecinde yerel iş ve istihdam imkanlarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Önümüzdeki dönemde tarımdan ayrılacak işgücüne yeni iş imkanları sağlanması ve işsizliğin azaltılması yönünde yerel koşul ve imkanlara dayalı olarak mikro girişimciliğin desteklenmesi, yerel tarımsal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik yapıların güçlendirilmesi, kırsal turizm ve organik tarımla birlikte yürütülecek, eko-turizm ve agro-turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve geleneksel el sanatlarının geliştirilmesi önemli açılımlar sağlayacaktır.

Ayrıca, sözleşmeli üretim ve arz zinciri yönetimine öncelik verilerek, yerel ürünlerin ve işlenmiş ürünlerin pazarlanmasında yenilikçi yaklaşımların teşvik edilmesi gerekmektedir.

Öncelik 4.4: Organik tarım, süs bitkileri, sertifikalı meyve ve orman fidancılığı, hayvancılık, su ürünleri ve jeotermal ısıtılmalı üretim dallarında üretimin ve pazarlama faaliyetlerinin desteklenmesi

İzmir ilinde geleneksel tarımsal faaliyetlerin yanı sıra, organik tarım, süs bitkileri, fidancılık, hayvancılık, su ürünleri ve seracılık üretim dallarında son dönemlerde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Tüm bu üretim dalları İzmir'in potansiyel arz eden üretim dalları olarak görülmektedir.

Bu nedenle bu sektörlerde üretimin teşvik edilmesi ve çeşitlendirilmesi, yenilikçi pazarlama yaklaşımlarının, organize bölgelerin ve çoklu ticari organizasyonların geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Öncelik 4.5: Alternatif ürünlerle tarımsal üretim faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi

İzmir'de tarımsal üretimin çeşitlendirilmesinde diğer potansiyel alan ise alternatif ürünlerin üretilmesidir. Bu kapsamda, öncelikle yörenin mevcut çeşitlerinden olan ancak doğada kendiliğinden yetişen, ilaç, gıda, kozmetik, meşrubat sanayii gibi alt sektörlerde kullanılan tıbbi ve aromatik bitkiler, çeşitli orman ürünleri gibi çeşitlerin kültür üretimlerin teşvik edilmesi, yörede ekonomik olarak üretimi oldukça sınırlı olan ancak son yıllarda talebi hızla artan niş üretim dallarının desteklenmesi, yörede hiç üretilmemiş, yörenin iklim ve ekolojik koşullarına uyum sağlayabilecek yeni çeşitlerin üretilmesi, ekonomik olarak üretimi yapılan meyve ve sebze üretiminin çeşitlendirilmesi, dünya pazarlarına kolaylıkla ihraç edilebilecek yeni ürün türlerinin üretiminin desteklenmesi gerekmektedir.

Öncelik 4.6: Entegre havza yönetimi anlayışı ile su kaynaklarının korunması, tarımsal üretim faaliyetlerinin bilinçli yapılmasının sağlanması ve erozyonun önlenmesi

İzmir, su kaynakları açısından önemli bir coğrafyaya sahiptir. Türkiye'nin yirmi altı su havzasından üçüne kaynak olan Gediz, Küçük Menderes, Büyük Menderes ve Bakırçay Akarsuları İzmir ili'nin akarsu ağını oluşturmaktadır. Bu denli önemli su kaynaklarına sahip İzmir, aynı zamanda bir sanayi kentidir. Bu açıdan bakıldığında İzmir'in su kaynaklarının korunması için entegre havza yönetimi bilinci oluşturulması yönündeki çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu bütünlük yaklaşım sonucu gerek kirlilik oluşumu, gerek tarımsal faaliyetler sonucu bilinçsiz ve kontrolsüz su kullanımı riskleri azaltılacak ve sürdürülebilir tarımsal gelişim sağlanabilecektir. Bununla birlikte erozyon konusu da ele alınmalı ve bir başka doğal kaynak olan topraktan, tarımsal ve kırsal kalkınmaya katkı

sağlamak amacıyla, miktar ve kalite konularında kayıp verilmeden verimli ve sürdürülebilir bir şekilde faydanılması sağlanmalıdır.

Öncelik 4.7: Tarım ve sanayinin işbirliğinin ve entegrasyonunun geliştirilmesi

İzmir'de tarım ve kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesi için, tarım ve tarıma dayalı sanayi sektöründe çalışan işletmeler ve kuruluşlar arasında etkin bir koordinasyonun sağlanması önemlidir. Tarımsal üretici ve tarıma dayalı sanayi işletmelerinin bilinçlendirilerek tarımsal üretim sanayiye girdi olacak şekilde çeşitlendirilmeli ve İzmir ile çevresindeki tarımsal üretimin sanayi ürününe dönüştürülmesi için özellikle Organize Sanayi Bölgelerinde tarıma dayalı sanayi yatırımları desteklenmelidir.

5. Uygulama, Koordinasyon ve İzleme-Değerlendirme

Ön Bölgesel Gelişme Planı başta İzmir Kalkınma Ajansı tarafından destek sağlanacak program ve projeler olmak üzere İzmir'de 2007-2008 yılları arasında uygulanacak tüm bölgesel programlara referans teşkil edecektir. İzmir Kalkınma Ajansı bu belgeye dayalı olarak kendi kaynakları ile destek sağlayacağı alanları belirleyip programını oluşturacaktır. Ajans bu alanlarda proje tekliflerini bir çağrı ile yönetmeliklerde belirtilen formatlara uygun olarak toplayacaktır. Yönetmelikler çerçevesinde yapılacak değerlendirmelerde başarılı olan proje teklifi sahiplerine Ajans kaynaklarından destek sağlanacaktır. Ajans hiçbir zaman anılan kapsamda bir projeyi doğrudan kendisi uygulamayacaktır.

Ajans kaynakları ile desteklenen program ve projeleri uygulama sırasında; fiziki ve finansal ilerleme, performans göstergeleri, projelerin sorunları, proje sahiplerinin ihtiyaçları açılarından, uygulama sonrasında ise projelerin etkileri açısından izleyecektir. İzlemeler Ajans içerisinde bağımsız birim elemanları tarafından düzenli aralıklar ile gerçekleştirilecektir. Bu birim personeli proje uygulama alanlarına izleme ziyaretleri gerçekleştireceklerdir. Proje sahipleri iki ayda bir projeleri hakkında Ajans tarafından verilecek kullanıcı adı ve şifre ile kendilerine bildirilecek web adresine veri gireceklerdir.

İzmir'de bu belge kapsamında yürütülen diğer kamu kurumlarınca yürütülen program ve projelerde altı ayda bir alınacak veriler ve yapılacak ziyaretler ile izlenecektir. Bu izlemelerde hiçbir zaman denetim ve kontrol amacı güdülmemekle birlikte bu Ön Bölgesel Gelişme Planı ile belirlenen alanlardaki yaptıkları katkıların etkinlik açısından değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Bu belge çerçevesinde yapılacak tüm faaliyetleri gösterecek altı aylık izleme raporları Ağustos ve Şubat aylarının ilk haftasında DPT ye gönderilecektir. DPT görüşleri alındıktan sonra bu raporlar Ajans tarafından kendi web sitesinde yayınlanacaktır.

Ön Bölgesel Gelişme Planı ve buna bağlı olarak yürütülen tüm program ve projeler yılda bir kez Mart ayının ilk haftasında DPT'de Ajans Genel Sekreterlerinin katılımıyla düzenlenecek bir toplantıda değerlendirilir. Ajans bu değerlendirmelere temel teşkil edecek tüm çalışmalara DPT tarafından belirlenecek metodoloji çerçevesinde yapar ve toplantıya katılacaklara dağıtır.

Yapılacak değerlendirmede Ajans programlarının uygulaması ile hem bu belgede belirtilen stratejik amaçlara ulaşma derecesi (etkililik) hem de uygulamaların Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda (2007-2013) ekonomik ve sosyal gelişme eksenlerine (rekabet, istihdam, insan kaynakları, bölgesel gelişme ve kamuda etkinlik) olan katkıları göz önünde bulundurulacaktır.

GENEL PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Temel Amaç	Gösterge	Birim
İNSAN KAYNAKLARI VE SOSYAL SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ	Teklif edilen proje sayısı	Adet
	Desteklenen proje sayısı	Adet
	Meslek kursları ve beceri geliştirme kurslarından yararlananların sayısı	Kişi
	Uygulanan mesleki eğitim programı sayısı	Adet
	Uygulamalı eğitimleri desteklenen öğrenci sayısı.	Kişi
	Teknoloji desteği sağlanan okul sayısı	Adet
	Organize edilen eğitim, seminer ve katılımcı sayısı	Kişi
	Düzenlenen eğitim, seminer, konferans sayısı	Adet
	Eğitilen kişi sayısı	Kişi
	Eğitilen kadın sayısı	Kişi
	Eğitilen engelli sayısı	Kişi
	İŞLETMELERİN REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI	Teklif edilen proje sayısı
Desteklenen proje sayısı		Adet
Kümelenme araştırması yapılan işletme grubu sayısı		Adet
Kümelenme kapsamında desteklenen işletme sayısı		Adet
Yenilik ve teknoloji geliştirme kapsamında eğitim alan kişi sayısı		Kişi
Desteklenen yeni girişimci sayısı		Adet
Sektörel dönüşüm raporu hazırlanan alt-sektör/işletme sayısı		Adet
Kalite standartlarını temin için desteklenen firma sayısı		Adet
Yeni teknoloji transfer eden firma sayısı		Adet
Alınan patent ve/veya lisans sayısı		Adet
Danışmanlık hizmetlerinden faydalanan kişi sayısı		Kişi
METROPOLİTEN MERKEZ FONKSİYONLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ		Teklif edilen proje sayısı
	Desteklenen proje sayısı	Adet
	Kent markasıyla ilgili toplantı, seminer, konferans sayısı	Adet
	Tanıtım kampanyası kapsamında desteklenen faaliyet sayısı	Adet
	Gazete, radyo/TV yayın ve broşür adedi	Adet
	Yurtdışı fuarlara katılan kişi sayısı	Kişi
	Ulaştırma/lojistik faaliyetleri kapsamında desteklenen proje sayısı	Adet
	Yeni turizm faaliyetleri kapsamında desteklenen proje sayısı	Adet
	Yeni turizm faaliyetlerinin teşviki için verilen eğitim, seminer sayısı	Adet
	Turizm sektöründe artan ziyaretçi sayısı	Kişi
	Turizm festival ve etkinlikleri sayısı	Adet
	Gerçekleştirilen kentsel altyapı ve rehabilitasyon projesi sayısı	Adet
Üretilen sektörel, bölgesel araştırma raporu sayısı	Adet	
TARIM VE KIRSAL KALKINMANIN SAĞLANMASI	Teklif edilen proje sayısı	Adet
	Desteklenen proje sayısı	Adet
	Eğitim ve demonstrasyon faaliyetleri katılımcı sayısı	Kişi
	Yenilik ve teknoloji geliştirme kapsamında eğitim alan kişi sayısı	Kişi
	Yeni teknoloji ve yeni ürün konusunda desteklenen proje sayısı	Adet
	Danışmanlık hizmetlerinden faydalanan kişi sayısı	Kişi
	Yeni ürün türü için kullanılan tarımsal alan	Ha
	Organik tarım yıllık üretim değerindeki artış	YTL
	Alternatif ürün üretim değerindeki artış	YTL
	Tarım dışı faaliyette istihdam edilen kişi sayısı	Kişi

Ek 1: Yükselen Sektörler

Yükselen sektörlerin başında denizcilik, liman, lojistik, tersane, tekne yapımı, otel, fuar-kongre yatırımları, yeme-eğlence, sağlık turizmi, kruvaziyer turizmi, eko turizm, spor turizmi, sağlık yatırımları, bilişim, jeotermal ve rüzgar enerjisi, biyo-enerji, maden işleme, jeotermal ısıtmalı üretim, süs bitki üretimi, organik üretim, su ürünleri üretimi, eko-endüstri, tarıma dayalı sanayi, zeytincilik-bağcılık, hayvancılık, danışmanlık, eğitim sektörleri, vb. gelmektedir